

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 263/2010-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. novembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka vo veci sťažnosti Ing. B. K., I., zastúpenej advokátkou JUDr. H. B., T., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/1047/2001 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. B. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/1047/2001 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trenčín p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/1047/2001 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. B. K. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť Ing. B. K. trovy právneho zastúpenia v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. H. B., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 263/2010-9 zo 7. júla 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. B. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/1047/2001.

2. *Zo sťažnosti a z predložených príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde 3. decembra 2001 žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území I., ktorej je podielovou spoluvlastníčkou. Ide o nehnuteľnosť, ktorá je „zapísaná na Katastrálnom úrade .. v LV č. 563 pre k. ú. I. ako parc. č. 1041 v častiach 320 m² zast. plochy a 319 m² zast. plochy a stavby dom súp. č. 4 postavený na parc. č. 1041/0/1 súp. č. 5 postavený na parc. č. 1041/0/2“. Dôvodom podania žaloby sťažovateľkou na okresnom súde je snaha o úpravu práv a povinností k predmetnej nehnuteľnosti súdom. Tým, že okresný súd v napadnutom konaní nekoná priebežne, resp. ako udáva samotná sťažovateľka, v jeho činnosti sa vyskytli viaceré obdobia nečinnosti v trvaní 1255 dní, jej vznikla „materiálna aj nemateriálna ujma“. Materiálna ujma sťažovateľke mala vzniknúť tým, že „... ako spoluvlastníčka nehnuteľnosti... nemôžem svoj spoluvlastnícky podiel využívať podľa svojich predstáv, nemôžem realizovať svoj zámer investovať pripravené finančné prostriedky do*

nehnutelnosti a vykonať potrebné opravy v dome, nemôžem svoje investície využiť a zhodnotiť, pretože so spoluvlastníkmi sa neviem dohodnúť na ničom... nehnuteľnosť chátra, znehodnocuje sa a vzniká mi finančná strata aj tým, že ju nemôžem primeraným spôsobom prenajať...“. Nemateriálna ujma sťažovateľke mala vzniknúť tým, že „... v takom stave, v akom sa nehnuteľnosť po 8 rokov trvajúcim spore nachádza, nemôžem ja ani príslušníci mojej rodiny využívať ani 3-izbový byt... pretože byt... vyžaduje si značné investície, bez súhlasu spoluvlastníkov nemôžem do nehnuteľnosti investovať, vykonávať žiadne opravy a... bývanie pre seba a moju dcéru som musela zabezpečiť iným spôsobom“.

3. Sťažovateľka na základe uvedeného ústavnému súdu navrhla, aby nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Ing. B. K. upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy... v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1047/2001 na Okresnom súde... porušené bolo.

2. Okresnému súdu... prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1047/2001 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. B. K. sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 3,000,- EUR...

4. Ústavný súd... priznáva Ing. B. K. úhradu trov konania sumou 303,31 Eur...“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania. Za okresný súd jeho predsedníčka listom sp. zn. Spr. 711/10 z 29. júla 2010 a právna zástupkyňa sťažovateľky zaujala stanovisko k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 26. októbra 2010.

4.1 Predsedníčka okresného súdu okrem uvedenia chronológie úkonov vo veci vo svojom vyjadrení potvrdila prietahy v konaní súdu, ktoré však „*spôsobil súdom ustanovený znalec*“.

4.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v stanovisku z 26. októbra 2010, ktorým reagovala na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, potvrdila prietahy v konaní okresného súdu, pričom špecifikovala jednotlivé obdobia nečinnosti súdu, ku ktorým v podstatnom uviedla:

„... od 3. 12. 2001 do 2. 10. 2002... Okresný súd v Trenčíne nevzniesol žiadne námietky proti nášmu tvrdeniu o tom, že nekonal bez zbytočných prietahov v rozsahu 324 dní.

... od 28. 2. 2004 do 20. 10. 2004... súdny znalec nereagoval v rozsahu minimálne 235 dní na výzvy súdu a nerešpektoval stanovenú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku, súd nevyužil žiadne donucovacie prostriedky (napr. poriadkovú pokutu) na to, aby znalca prinútil k vypracovaniu znaleckého posudku.

... od 23. 8. 2007 do 17. 7. 2008... pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne na Krajský súd v Trenčíne... organizačné záležitosti súdu nie sú dôvodom na porušovanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

... od 29. 7. 2009 do 16. 8. 2010... iný účastník konania (súdny znalec) hrubo sťažil postup konania tým, že neuposlúchol príkaz súdu na vypracovanie znaleckého posudku... súd nevyužil sankčné a výchovné funkcie, ktoré mu zákon dáva, neuložil znalcovi pokutu napriek opakovanému nedodržaniu stanovenej lehoty, ale práve naopak mu poskytol ďalší čas na vypracovanie posudku... benevolentný prístup súdov mal taktiež za následok porušenie môjho ústavného práva...“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

6. Zo sťažnosti a z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 1047/2001 ústavný súd zistil:

Sťažovateľka 3. decembra 2001 podala okresnému súdu žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktorá bola zaevidovaná pod sp. zn. 10 C/1047/2001. Následne okresný súd vo veci vykonal tieto úkony:

- 3. decembra 2001 bol sťažovateľkou podaný na okresnom súde návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva z 3. decembra 2001,

- 12. decembra 2001 bola okresnému súdu doručená oprava podania navrhovateľky (sťažovateľky),

- 17. júla 2002 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky, ktorou žiadala o nariadenie termínu pojednávania v jej právnej veci,

- 20. septembra 2002 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky, ktorou žiadala o nariadenie termínu pojednávania v jej právnej veci,

- 2. októbra 2002 okresný súd písomne vyzval sťažovateľku na oznámenie ceny nehnuteľnosti,

- 22. októbra 2002 sťažovateľka doručila okresnému súdu znalecký posudok,

- 23. októbra 2002 okresný súd vyzval navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku,

- 9. decembra 2002 bol žalobný návrh doručený odporcom na vyjadrenie,

- 13. januára 2003 a 20. februára 2003 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov sťažovateľky k žalobnému návrhu,

- 1. februára 2003 okresný súd zaslal vyjadrenia odporcov k žalobnému návrhu sťažovateľky na vyjadrenie,

- 15. apríla 2003 bolo okresnému súdu doručené písomné stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu odporcov,

- 2. mája 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 26. august 2003,

- 26. augusta 2003 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, bolo vyhlásené uznesenie o zastavení konania v časti návrhu sťažovateľky a následne bolo pojednávanie odročené na neurčito,

- 18. septembra 2003 sťažovateľka doručila okresnému súdu písomné podklady k veci,
- 1. októbra 2003 okresný súd uložil účastníkom konania povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 20. novembra 2003 okresný súd pribral do konania znalca,
- 9. januára 2004 okresný súd vyzval znalca na prevzatie súdneho spisu,
- 3. februára 2004 súdom ustanovený znalec prevzal súdny spis,
- 20. apríla 2004 a 23. apríla 2004 okresný súd písomnou výzvou adresovanou znalcovi urgoval predloženie súdneho spisu a vypracovanie znaleckého posudku,
- 19. júna 2004 okresný súd písomnou výzvou adresovanou znalcovi opätovne urgoval ukončenie znaleckého dokazovania a vrátenie súdneho spisu,
- 24. augusta 2004 okresný súd písomnou výzvou adresovanou znalcovi opätovne urgoval ukončenie znaleckého dokazovania a vrátenie súdneho spisu,
- 1. októbra 2004 bola okresnému súdu doručená písomná žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky, ktorou žiadala o pokračovanie v konaní,
- 18. októbra 2004 znalec vypracoval znalecký posudok, okresnému súdu bol znalecký posudok doručený 20. októbra 2004,
- 22. októbra 2004 okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania,
- 12. novembra 2004 a 18. novembra 2004 boli okresnému súdu doručené písomné vyjadrenia účastníkov konania k vypracovanému znaleckému posudku,
- 30. novembra 2004 okresný súd nariadil termín pojednávania na 10. február 2005,
- 10. februára 2005 sa uskutočnilo pojednávanie okresného súdu, následne bolo odročené na neurčito,
- 14. februára 2005 bolo okresnému súdu doručené vyúčtovanie znalca,
- 30. marca 2005 okresný súd uznesením rozhodol o priznaní znalečného znalcovi,
- 18. apríla 2005 bol okresnému súdu doručený písomný návrh sťažovateľky týkajúci sa reálneho rozdelenia nehnuteľnosti,
- 15. júna 2005 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,

- 15. júla 2005 okresný súd doručoval písomný návrh sťažovateľky odporcom na vyjadrenie,
- 25. júla 2005 bolo okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie odporcov k návrhu sťažovateľky,
- 27. júla 2005 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o nariadenie pojednávania,
- 1. augusta 2005 okresný súd rozhodol o doplnení znaleckého posudku pribratým znalcom,
- 13. septembra 2005 okresný súd vyzval znalca na prevzatie súdneho spisu,
- 15. novembra 2005 znalec prevzal súdny spis,
- 25. januára 2006 bolo okresným súdom zaslané upozornenie znalcovi na uplynutie lehoty na vypracovanie dodatku k znaleckému posudku,
- 26. januára 2006 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,
- 29. marca 2006 bolo okresným súdom zaslané opakované upozornenie znalcovi,
- 30. marca 2006 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,
- 26. mája 2006 bol okresnému súdu doručený návrh právnej zástupkyne sťažovateľky na uloženie poriadkového opatrenia znalcovi,
- 30. mája 2006 okresný súd uložil znalcovi poriadkovú pokutu,
- 15. júna 2006 bolo okresnému súdu doručené odvolanie znalca proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty,
- 19. júna 2006 bol spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne na rozhodnutie o podanom odvolaní,
- 30. júna 2006 Krajský súd v Trenčíne potvrdil rozhodnutie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty,
- 21. augusta 2006 bol spis z Krajského súdu v Trenčíne vrátený na okresný súd,
- 23. augusta 2006 bolo rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne doručované znalcovi,

- 28. septembra 2006 bolo uznesenie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty znalcovi predložené na vymáhanie, súdom bola zisťovaná adresa znalca prostredníctvom registra obyvateľov v Banskej Bystrici,
- 3. októbra 2006 bol okresnému súdu doručený návrh právnej zástupkyne sťažovateľky na zmenu znalca,
- 4. októbra 2006 okresný súd rozhodol o zmene znalca,
- 6. novembra 2006 okresným súdom ustanovený znalec prevzal súdny spis,
- 31. januára 2007 okresný súd výzvou urgoval znalca, aby vypracoval znalecký posudok,
- 31. januára 2007 bol znalcom vypracovaný dodatok k znaleckému posudku a okresnému súdu bol doručený 2. februára 2007,
- 8. februára 2007 okresný súd doručoval znalecký posudok účastníkom konania na vyjadrenie,
- 21. februára 2007 bol okresnému súdu doručený písomný návrh právnej zástupkyne sťažovateľky,
- 1. marca 2007 bolo okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie odporcov k dodatku znaleckého posudku,
- 30. marca 2007 bola okresným súdom zaslaná výzva právnej zástupkyne navrhovateľov na vyjadrenie k podaniu z 21. februára 2007,
- 17. apríla 2007 bol okresnému súdu doručený návrh právnej zástupkyne sťažovateľky týkajúci sa zmeny účastníka konania,
- 26. apríla 2007 okresný súd pripustil zmenu účastníka konania,
- 11. júna 2007 okresný súd nariadil termín pojednávania na 21. august 2007,
- 15. júna 2007 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o nariadenie pojednávania vo veci,
- 6. júla 2007 bolo okresnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne sťažovateľky,
- 21. augusta 2007 bolo uskutočnené pojednávanie okresného súdu vo veci, následne bola odročená na neurčito,
- 23. augusta 2007 okresný súd vyzval M. v I. o zaslanie projektovej dokumentácie, odpoveď mu bola doručená 10. septembra 2007,

- 14. septembra 2007 okresný súd vyzval Š. v P. na predloženie dokumentov, odpoveď mu bola zaslaná 25. septembra 2007,
- 18. októbra 2007 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcov na predloženie písomností, ktoré mu bolo uložené na pojednávaní 21. augusta 2007,
- 18. októbra 2007 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,
- 23. novembra 2007 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,
- 10. decembra 2007 okresný súd nariadil termín pojednávania na 14. február 2008,
- 13. decembra 2007 bola okresným súdom priznaná odmena znalcovi za vypracovanie dodatku k znaleckému posudku,
- 8. januára 2008 bol upovedomením okresného súdu zrušený termín pojednávania z dôvodu preloženia zákonnej sudkyne na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Trenčíne a vec bola pridelená novému zákonnému sudcovi,
- 14. januára 2008 bol opatrením okresného súdu spis pridelený novému zákonnému sudcovi,
- 8. apríla 2008 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,
- 18. júna 2008 okresný súd nariadil termín pojednávania na 17. júl 2008 a zároveň vyžiadal listinné doklady z katastra nehnuteľností,
- 17. júla 2008 bolo uskutočnené pojednávanie okresného súdu vo veci, ktoré bolo následne odročené na neurčito,
- 24. septembra 2008 bol spis opatrením okresného súdu pridelený novému zákonnému sudcovi,
- 3. novembra 2008 okresný súd vyzval účastníkov konania na vyjadrení sa k možnosti uzavretia mimosúdnej dohody,
- 10. novembra 2008 bolo okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľky,
- 8. decembra 2008 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovaní v konaní,

- 9. decembra 2008 bol okresným súdom nariadený termín pojednávania na 25. február 2009,
- 25. februára 2009 bolo nariadené pojednávanie okresného súdu zrušené z dôvodu ospravedlnenej neúčasti účastníkov konania, ktoré bolo následne odročené na 8. apríl 2009,
- 8. apríla 2009 sa uskutočnilo pojednávanie okresného súdu, ktoré bolo následne odročené na 3. jún 2009,
- 16. apríla 2009 bolo okresným súdom zaslané dožiadanie S. I.,
- 21. mája 2009 bolo okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie S. I.
- 3. júna 2009 sa uskutočnilo pojednávanie okresného súdu, ktoré bolo následne odročené na neurčito,
- 9. júla 2009 bol uznesením okresného súdu pribratý do konania znalecký ústav – Ú. v Ž., uznesením okresného súdu boli zaviazaní účastníci konania na zloženie preddavku na trovy znaleckého skúmania,
- 12. augusta 2009 bol spisový materiál zaslaný Okresnému súdu Žilina pre účely jeho doručenia znaleckému ústavu,
- 24. septembra 2009 bol spisový materiál okresného súdu prevzatý na Okresnom súde Žilina pracovníkom znaleckého ústavu,
- 15. októbra 2009 bola na základe žiadosti znaleckej organizácie uznesením okresného súdu predĺžená lehota na vypracovanie znaleckého posudku tomuto ústavu na dobu 6 mesiacov,
- 4. januára 2010 bol spis opatrením okresného súdu pridelený pôvodnému zákonnému sudcovi po jeho návrate zo stáže z Krajského súdu v Trenčíne,
- 1. apríla 2010 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky o pokračovanie v konaní,
- 19. apríla 2010 bola okresnému súdu doručená žiadosť znaleckého ústavu o poskytnutie súčinnosti,
- 26. apríla 2010 bola okresným súdom zaslaná výzva S. I. na predloženie dokladov potrebných na vypracovanie znaleckého posudku v rámci poskytnutej súčinnosti,
- 5. mája 2010 boli okresným súdom zaslané písomné podklady znaleckému ústavu v rámci poskytnutej súčinnosti,

- 23. júla 2010 bola uznesením okresného súdu znaleckému ústavu predĺžená lehota na podanie znaleckého posudku,

- 23. augusta 2010 bol okresnému súdu doručený vypracovaný znalecký posudok znaleckým ústavom,

- 8. septembra 2010 rozhodol okresný súd uznesením o odmene znaleckého ústavu za vypracovanie znaleckého posudku.

III.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

9. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti

so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

11.1 Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je občianskoprávny spor spočívajúci v rozhodovaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, ktorý začal podaním žaloby na okresnom súde 3. decembra 2001 sťažovateľkou. Vychádzajúc predovšetkým z obsahu spisu okresného súdu v napadnutom konaní a jeho postupu s prihliadnutím na nutnosť znaleckého dokazovania možno napadnuté konanie považovať po skutkovej stránke za zložitejšie. Samotnú skutkovú náročnosť však nemožno dávať do súvislosti s pretrvávajúcou neefektívnou činnosťou okresného súdu v napadnutom konaní. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov.

11.2 Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil podstatnú okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k zbytočným prierahom v konaní, práve naopak, promptne reagovala na pokyny súdu, sama

predkladala návrhy a aktívne vystupovala v konaní, pravidelne urgovala jeho nečinnosť svojimi podaniami zo 17. júla 2002, 20. septembra 2002, 1. októbra 2004, 15. júna 2005, 27. júla 2005, 26. januára 2006, 30. marca 2006, 15. júna 2007, 18. októbra 2007, 23. novembra 2007, 8. apríla 2008, 8. decembra 2008 a 1. apríla 2010, ako aj osobitnou sťažnosťou na priet'ahy v konaní u predsedníčky okresného súdu doručenou 16. júna 2008. Predsedníčka okresného súdu sa vo svojom písomnom vyjadrení z 19. júna 2008 k podanej sťažnosti obmedzila iba na upovedomenie o nariadení ďalšieho pojednávania súdu „*Po preskúmaní spisu Vám oznamujem, že zákonný sudca vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 17. júla 2008 o 10.30 hodine.*“.

11.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04). Ústavný súd zároveň pri posudzovaní prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ústavný súd konštatuje predovšetkým neefektívne správanie okresného súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou súdneho konania v trvaní takmer 9 rokov mali za následok zistenie priet'ahov, pretože okresný súd nevykonával priebežne úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala. Ústavný súd sa stotožnil s názorom sťažovateľky, že k zbytočným priet'ahom v konaní došlo, aj keď v predmetnej veci okresný súd určité úkony vykonal. Okresný súd však vzhľadom na celkovú dĺžku konania nekonal sústredene a efektívne, teda nezvolil si taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sťažovateľka obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Z dosiaľ vykonaných úkonov súdu vyplýva, že okresný súd ich z hľadiska celkového času vykonával nesústredene a neefektívne, v jeho postupe sa vyskytli aj obdobia úplnej nečinnosti, a to v čase od podania žaloby sťažovateľkou na okresnom súde 3. decembra 2001 do 2. októbra 2002, keď

súd vykonal prvý úkon vo veci, od 19. apríla 2005 do 1. augusta 2005, keď súd rozhodol o doplnení podaného znaleckého posudku znalcom Ing. M. B., od 21. augusta 2007, keď sa uskutočnilo pojednávanie súdu, do 10. decembra 2007, keď okresný súd nariadil termín ďalšieho pojednávania, ktorý bol však v dôsledku zmeny zákonného sudcu zrušený, až do 18. júna 2008, keď okresný súd opätovne nariadil termín pojednávania, následne od 17. júla 2008, keď sa uskutočnilo pojednávanie súdu, do 9. decembra 2008, keď okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania. Ústavný súd taktiež zistil málo efektívny postup súdu už samotným vykonávaním znaleckého dokazovania, ktoré prebiehalo v podstate od 20. novembra 2003, keď súd po prvýkrát pribral do konania súdneho znalca, až do 23. augusta 2010, keď podal znalecký ústav – Ú. v Ž., vo veci znalecký posudok, ako aj tolerovaním viacerých období nečinnosti ustanoveného znalca zo strany súdu a neefektívnou komunikáciou s ním prejavujúcou sa v zdĺhavom odovzdávaní spisu a niekoľkonásobnými bezúspešnými výzvami súdu na ukončenie znaleckého skúmania. Ústavný súd k uvedeným zisteniam dodáva, že z pohľadu konečného rozhodnutia vo veci málo efektívna činnosť až nečinnosť okresného súdu charakterizuje konanie vedené pod sp. zn. 10 C/1047/2001 ako celok.

12. K tvrdeniu odporcu (bod 4.1), podľa ktorého prieťahy v konaní „*spôsobil súdom ustanovený znalec*“, ústavný súd uvádza, že podľa § 8 zákona č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch v znení neskorších predpisov (účinného do 31. augusta 2004) sú znalci povinní vykonávať znaleckú činnosť riadne a v určenej lehote. V zmysle § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 263/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch v znení neskorších predpisov, pri vyžiadaní znaleckého alebo tlmočnickeho úkonu štátny orgán v medziach ustanovených zákonom uloží znalcovi alebo tlmočníkovi lehotu, v ktorej má úkon vykonať. Pred uložením lehoty podľa okolností treba so znalcom alebo s tlmočníkom prerokovať, či môže v požadovanej lehote úkon vykonať. Obdobne zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinný od 1. septembra 2004 (ďalej len „zákon o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch“) v § 16 ods. 2 písm. b) ukladá znalcovi povinnosť vykonávať znaleckú činnosť riadne a v určenej lehote. Okresný súd ako zadávateľ mal podľa § 16 ods. 4 zákona

o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch pred vykonaním úkonu znaleckej činnosti prekonzultovať so znalcom znalecké otázky, prerokovať uplatnenie nároku na preddavok podľa § 2 ods. 6 písm. a) a možnosti znalca vykonať úkon znaleckej činnosti v požadovanej lehote. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd nevyužil možnosti, ktorými mu zákon umožňoval odstránenie prietáhov v konaní.

13. Ústavný súd už iba pripomína, že nedostatočné personálne obsadenie súdu, nadmerné množstvo vecí či iné prekážky povahy nesubjektívnej by mohli len dočasne a v obmedzenej miere ospravedlniť vzniknuté prietahy, aj to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (m. m. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd zvyrazňuje, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou/nečinnosťou alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec.

14. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/1047/2001 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

15. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

17. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania pred súdom v trvaní takmer 9 rokov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako sú najmä význam uplatňovaného nároku pre sťažovateľku, dĺžka úplnej nečinnosti súdu v konaní v trvaní viac ako 2 roky, neefektívny postup súdu počas znaleckého dokazovania spočívajúci v tolerancii nečinnosti ustanoveného znalca a neefektívnej komunikácii s ním vrátane samotnej dĺžky trvania znaleckého dokazovania od 20. novembra 2003 do 23. augusta 2010, ako aj s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku v bode 3 tohto nálezu.

18. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 (prevzatie a príprava zastupovania a písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2010 1/6 z výpočtového základu zo sumy 721,40 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 120,23 € a 7,21 € režijný paušál. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom zvýšená o daň z pridanej hodnoty (keďže advokát je jej platcom) predstavuje celkovú sumu 303,31 €. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 4. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky požadovala práve uvedenú sumu (303,31 €), ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími jej prípadnými úkonmi v rámci konania pred ústavným súdom (jej vyjadrením, pozri bod 4.2).

19. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2010